

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук,
Ажиппо Олександра Юрійовича
на дисертацію Криштанович Світлани Володимирівни на тему
«Теоретичні та методичні засади формування професійної
компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі
спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дослідження.

В умовах розвитку ринкових відносин, за яких прогресує економічна та підприємницька діяльність не тільки фізкультурно-спортивних організацій, але й усіх працівників сфери фізичної культури і спорту, радикально починають змінюватися вимоги до професійної підготовки менеджерів з фізичної культури і спорту. Сучасний менеджер повинен мати достатній рівень освіти для ефективної професійної діяльності, вміти використовувати отримані знання та інформацію на практиці, бачити реальні проблеми та знаходити шляхи їх подолання, вміти критично та нестандартно мислити, проєктувати, аналізувати професійну діяльність і передбачати її наслідки, бути готовим до організаційної й управлінської роботи. Формування майбутнього менеджера у сфері фізичної культури і спорту, який готовий до сучасних викликів сьогодення, уміє долати проблеми, має мету в житті й ідентифікує себе у суспільстві, можливе завдяки створенню у закладах вищої освіти особистісно-розвивального середовища.

Актуальність і доцільність обраної проблеми формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту зумовлена необхідністю розв'язання певних суперечностей, а саме: між потребою суспільства у компетентних менеджерах фізичної культури і спорту та відсутністю системи формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту у закладах вищої освіти; між існуючою уніфікованою системою підготовки майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту та необхідністю впровадження інновацій в освітній процес вищої

школи; між необхідністю вдосконалення професійної підготовки майбутніх магістрів, здатних розв'язувати управлінські завдання в процесі професійної діяльності, та відсутністю у вищій школі педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту; між впровадження позитивного міжнародного досвіду щодо підготовки майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту та неготовністю вітчизняних закладів вищої освіти до швидкого втілення сучасних зарубіжних практик в освітній процес формування професійної компетентності здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня; між потребою майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту у професійному та особистісному розвитку та недостатньою увагою щодо формування їх фахових компетентностей у закладах вищої освіти.

Сучасні соціально-економічні реалії потребують формування фахівців з фізичної культури і спорту високого рівня. Роботодавці вимагають від менеджера фізичної культури і спорту не просто певного набору знань, умінь і навичок, а й усвідомлення цінностей цієї галузі, що сприяло у виборі теми дисертаційної роботи Криштанович Світлани Володимирівни.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, які наведені у дисертаційному дослідженні, забезпечено чітким формулюванням теми, визначенням мети, постановкою коректних завдань, здійсненням теоретичного аналізу за допомогою використання широкого спектру сучасних методів наукового дослідження (теоретичних: аналіз, синтез, компаративний аналіз, порівняння, індукція, дедукція, систематизація, узагальнення, моделювання, проєктування; емпіричних: усне, письмове опитування, експертна оцінка, анкетування, тестування, педагогічне спостереження; статистичних: метод факторного аналізу, метод вимірювання та математичної обробки даних, метод статистичних гіпотез з використанням t-критерій Стьюдента) та виконаних експериментальних досліджень.

Дисертація є логічною, структурованою роботою, а її структурні компоненти є взаємопов'язаними та взаємообумовленими. Робота включає анотації українською та англійською мовами, вступ, 5 розділів, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел, додатки. Використано 623 джерел в томучислі і іноземних. Дисертація містить 64 таблицю та 72 рисунків.

Концепція дослідження КриштановичС.В. полягає в тому, що формування професійної компетентності майбутніх магістрів, які навчаються за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» спеціалізацією «Спортивний менеджмент» у закладах вищої освіти та базується на взаємопов'язаних методологічному, теоретичному та методичному концептах.

Методологічний концепт ґрунтується на обґрунтуванні методологічних засад формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту, відповідно до наукових підходів, які забезпечують взаємозв'язок усіх аспектів дослідження (філософський, загальнонауковий, конкретно-науковий, методико-технологічний).

Серед методологічних підходів, які застосовуються у дослідженні в взаємозв'язку та єдності, такі: компетентнісний, системний, діяльнісний, особистісно-орієнтований, інтегративний, акмеологічний, кваліметричний, праксеологічний і технологічний підходи.

Теоретичний концепт включає аналіз наукової проблеми та ключових понять педагогічної та фізкультурної складової, які є підґрунтям побудови системи формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту. Даний концепт пов'язаний з оцінкою структури готовності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту до професійної діяльності. В межах концепту розроблено та обґрунтовано концепцію формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту.

Методичний концепт дослідження передбачає впровадження моделі системи формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту в освітній процес закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку фахівців для сфери фізичної культури і спорту; створення якісного науково-методичного супроводу щодо формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту; експериментальну перевірку ефективності системи формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту.

До основних положень авторської концепції формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту до основних положень належать: формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту повинно забезпечувати якість вищої освіти, враховувати тенденції гуманізації та глобалізації вищої освіти, спрямовуватися на оновлення та поглиблення фундаменталізації змісту фахової підготовки; інтернаціоналізація вищої освіти у процесі формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту повинна здійснюватися завдяки міжнародному співробітництву закладів-партнерів вищої освіти, що гарантуватиме високу якість освітніх послуг та їх відповідність європейським і світовим стандартам; модернізація освітнього процесу підготовки майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту у вищій школі має зорієнтовуватися на формування їх професійної компетентності через імплементацію інформаційно-комунікативних технологій у вищу освіту та вдосконалення апаратно-програмного забезпечення й мережевої інфраструктури закладів вищої освіти; у процесі формування професійної компетентності здобувачів вищої освіти зусилля науково-педагогічних працівників повинно спрямовуватися на оволодіння ними новими педагогічними ролями (тренер, фасилітатор, коуч, ментор, тьютор, едвайсер та ін.), здійснення яких сприятиме професійному та особистісному розвитку майбутніх менеджерів

фізичної культури і спорту; формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту повинно базуватися на співпраці зі стейкхолдерами та враховувати їх пропозиції щодо надання якісних освітніх послуг у закладах вищої освіти.

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації Криштанович С. В., представлено обґрунтованою структурою професійної компетентності майбутнього менеджера фізичної культури і спорту, яка формується у закладах вищої освіти, та її структурних компонентів, зокрема мотиваційно-аксіологічного, когнітивного, праксеологічного та особистісного; критеріями (мотиваційний, інформаційно-когнітивний, діяльнісний та соціально-психологічний), показниками та охарактеризовано рівнями (високий, середній, низький) сформованості професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту; педагогічними умовами формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту, до яких віднесено: інтеграцію змісту навчання майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту у процесі вивчення фахових дисциплін; використання інноваційних освітніх технологій, спрямованих на розв'язання управлінських завдань майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту; практико-орієнтоване навчання майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту із урахуванням інтересів стейкхолдерів. Формуванням професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту досліджувалося у три етапи, зокрема констатувальному, формувальному та експериментально-узагальнюючому. Педагогічний експеримент проводився упродовж п'яти років. Формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту досліджувалося у три етапи, зокрема констатувальному, формувальному та експериментально-узагальнюючому. В педагогічному експерименті брали участь майбутні магістри, які навчаються за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» (249 майбутніх магістрів) у 4-ох закладах вищої освіти України. Результати експериментального

дослідження доводять ефективність розробленої автором системи формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту.

Вищевикладене дозволяє відзначити наукову об'єктивність і компетентність Криштанович С.В. та дає підстави стверджувати, що наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації, є обґрунтованими та достовірними.

***Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій,
сформульованих у дисертації.***

Роботаносить високий рівень наукової новизни отриманих результатів автором, зокрема впершенауково обґрунтовано теоретичні та методичні засади формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту; розроблено авторську концепцію формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту; розроблено та експериментально перевірено систему формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту; виявлено та теоретично обґрунтовано педагогічні умови.

У роботі представлено трактування автором дефініцій «формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту», «професійна компетентність майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту, яка формується у закладах вищої освіти» та «майбутні менеджери фізичної культури і спорту».

Дисертанткою уточнено сутність понять «менеджер», «професіоналізм», «фахівці фізичної культури і спорту», «менеджмент у фізичній культурі і спорті», «менеджер фізичної культури і спорту»; структурні компоненти (мотиваційно-аксіологічний, когнітивний, праксеологічний, особистісний) професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту, яка формується в закладах вищої освіти; зміст підготовки майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту у

зкладах вищої освіти Великої Британії, Швейцарії, Скандинавських країн, Італії, Іспанії та Хорватії.

Слід відзначити *практичне значення одержаних результатів* Криштанович С. В., яке визначається тим, що розроблено та впроваджено систему формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту в освітній процес закладів вищої освіти, яку описано в монографії «Формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту: теорія та методика»; підготовлено та впроваджено навчально-методичний супровід на друкованих та електронних носіях, що включає: навчальні посібники «Менеджмент і маркетинг у фізичній культурі і спорті» (у співавторстві з В. Холявкою), «Спортивний менеджмент»; робочі навчальні програми, тестові завдання, методичні рекомендації для семінарських занять, самостійної та індивідуальної роботи з дисциплін «Менеджмент і маркетинг у фізичній культурі і спорті» та «Спортивний менеджмент»; комп'ютерну програму «Діагностичний інструментарій рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту» (у співавторстві з Є. Н. Приступою та О. П. Сидоренком) (свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 98021 від 11.06.2020 р., видане Державним департаментом інтелектуальної власності Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України).

Розроблений навчально-методичний супровід та результати дисертації, який можуть використовуватися для написання монографій, навчальних підручників, посібників, методичних рекомендацій, для модернізації навчальних планів, уточнення змісту освітніх програм підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня, для підвищення кваліфікації та перепідготовки менеджерів фізичної культури і спорту в системі післядипломної та неформальної освіти з метою розвитку їх професійної компетентності. Доцільно також відзначити, що основні положення та

результати дослідження впроваджено в освітній процес вітчизняних закладів вищої освіти, що підтверджено відповідними довідками.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій в опублікованих працях.

Аналіз публікацій дисертантки засвідчив їх відповідність вимогам щодо оприлюднення результатів докторської роботи. Основні наукові положення дисертаційного дослідження опубліковано в 72 наукових і навчально-методичних працях, серед яких: 1 монографія, 1 зарубіжна колективна монографія; 2 навчальних посібника; 19 статей у наукових фахових виданнях України; 6 статей у зарубіжних наукових періодичних виданнях і виданнях, що віднесені до міжнародних наукометричних баз даних, зокрема 1 стаття в Scopus і 2 статті в WebofScience; 30 наукових праць, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації; 13 наукових праць, які додатково відображають наукові результати дисертації, серед них 8 навчально-методичних праць, 4 наукових праці, 1 свідоцтво про реєстрацію авторського права на комп'ютерну програму.

Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації.

Структура і зміст автореферату є ідентичними основним положенням дисертації. Наукові положення, висновки та рекомендації, наведені в авторефераті, ґрунтовно і відповідним чином розкриті в рукописі дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

У цілому позитивно оцінюючи наукове та практичне значення отриманих результатів Криштанович С. В., вважаємо за доцільне виокремити дискусійні положення та висловити деякі зауваження та побажання до змісту дисертаційного дослідження.

1. У розділі 1 (підрозділ 1.2) на с. 73 автор аналізує категоріально-поняттєвий апарат педагогічної складової формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту та з'ясовує сутність основних понять дослідження. Вважаємо, що аналізу сутності понять

«компетенція» та «компетентність» приділено надто багато уваги (с. 77-84). На нашу думку, слід було б більш ґрунтовніше проаналізувати поняття «професійна компетентність» (с. 82-84), яке є ключовим у науковому дослідженні. У підрозділі 1.3. також переважано дослідження аналізом сутності понять «фізична культура» та «спорт» (с. 92-98), тоді, як дефініція «майбутній менеджер фізичної культури і спорту» розглядається фрагментарно.

2. У розділі 2 на с. 177 автор здійснює ґрунтовний аналіз зарубіжного досвіду формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту в країнах Європи, акцентуючи увагу на освітніх програмах та компетентностях, які майбутні магістри набувають під час навчання. На нашу думку, при проведенні компаративного аналізу навчальних планів зарубіжних закладів вищої освіти та Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського варто було б взяти до уваги і інші вітчизняні заклади вищої освіти, в яких здійснюється підготовка менеджерів фізичної культури і спорту, що значно б підсилило дисертаційне дослідження.

3. У розділі 3 (підрозділ 3.1) на с. 201 автор визначає своє бачення змісту структури професійної компетентності майбутнього менеджера фізичної культури і спорту, яка формується у закладах вищої освіти, та її структурних компонентів, зокрема мотиваційно-аксіологічного, когнітивного, праксеологічного та особистісного. На нашу думку, аналіз праксеологічного компоненту професійної компетентності майбутнього менеджера фізичної культури і спорту, яка формується у закладах вищої освіти, проведений лаконічно та дещо поверхнево.

4. Вважаємо за потрібне вказати на те, що, характеризуючи таку педагогічну умову, як інтеграція змісту навчання майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту в процесі вивчення фахових дисциплін, автору доцільно було б подати в додатках навчально-методичний супровід (силабус,

робочу програму, методичні рекомендації тощо), який було підготовлено дисертанткою та впроваджено в освітній процес.

5. У підрозділі 4.5 ст.317, автор наголошує на важливості залучення менеджерів–практиків у сфері фізичної культури і спорту до відкритих занять і наводить детальне опитування стейкхолдерів, на нашу думку, варто було б більш детально зупинитися на практиці таких заходів, з наведенням конкретних прикладів та вказати, який вплив вони мають на формування майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту.

Разом з тим, висловлені зауваження і побажання не знижують позитивного враження від науково-теоретичного та методичного рівня проведеного дослідження, носять більш рекомендаційний характер і суттєво не впливають на загальну оцінку рецензованої роботи.

Загальні висновки. Зважаючи на актуальність теми дослідження, наукову новизну та практичну цінність наукових положень та висновків дослідження, їх обґрунтованість та достовірність, дисертаційна робота Криштанович Світлани Володимирівни на тему «Теоретичні та методичні засади формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту», відповідає вимогам МОН України, зокрема пп. 9, 10, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013, а Криштанович Світлана Володимирівна заслуговує присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

ректор Харківської державної
академії фізичної культури,
доктор педагогічних наук,
професор

О.Ю. Ажиппо

Підпис *Ажиппо*
Засвідчую
Начальник відділу кадрів
«___» _____

Т. Мірошніченко